

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 330

Finanse

na rzecz zrównoważonego rozwoju

Gospodarka – etyka – środowisko

Redaktorzy naukowci

Leszek Dziawgo, Leszek Patrzalek

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Barbara Majewska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-460-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Marcin Będzieszak: Opłaty za usługi i dochody własne jako źródło finansowania wybranych zadań w miastach wojewódzkich w Polsce	13
Renata Biadacz, Kazimierz Juszczyk: Analiza wykorzystania kolektorów słonecznych do wytworzenia ciepłej wody użytkowej.....	22
Joanna Błach, Anna Doś: Zastosowanie modelu DuPonta w kontekście zarządzania środowiskiem w przedsiębiorstwie – możliwości wykorzystania w praktyce polskich przedsiębiorstw	34
Iwetta Budzik-Nowodzińska: Efektywność ekonomiczna przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu energetyki odnawialnej jako czynnik zrównoważonego rozwoju.....	42
Michał Buszko: Społeczna odpowiedzialność banków giełdowych – korzyści inwestycyjne z tytułu uczestnictwa w RESPECT Index	52
Beata Domańska-Szaruga: Konkurencyjność banków spółdzielczych jako partnerów lokalnych społeczności.....	63
Joanna Działo: Instytucje fiskalne a standardy etyczne w polityce fiskalnej ..	72
Beata Zofia Filipiak: Kierunki i skutki przekształceń lokalnej gospodarki odpadami komunalnymi w świetle zmian ustawowych	80
Monika Foltyn-Zarychta: Koncepcja zmniejszającej się w czasie stopy dyskonta w ocenie efektywności inwestycji publicznych o oddziaływaniach długoterminowych	89
Marzena Ganc, Magdalena Mądra-Sawicka: Wpływy do budżetów gmin przy wprowadzeniu podatku dochodowego w indywidualnych gospodarstwach rolnych	99
Maria Magdalena Golec: Zrównoważony rozwój spółdzielni kredytowych w Polsce w oparciu o zasadę lokalności	108
Karolina Gwarda: Źródła finansowania zakupu zero- i niskoemisyjnych środków transportu publicznego w Polsce	116
Jerzy Gwizdała: Rola Banku Ochrony Środowiska SA w Warszawie w finansowaniu inwestycji w obszarze ochrony atmosfery.....	126
Agnieszka Huterska, Robert Huterski: Wykorzystanie podatku od nieruchomości dla zrównoważonego rozwoju miast na przykładzie Torunia	135
Agnieszka Jachowicz: Główne trendy w polityce podatkowej w krajach Unii Europejskiej w okresie kryzysu	148
Alicja Janusz: Przegląd istniejących i projektowanych rozwiązań w zakresie funduszy restrukturyzacyjnych sektora finansowego w Unii Europejskiej	157

Barbara Karlikowska: Ryzyko środowiska naturalnego a działalność przedsiębiorstw	165
Magdalena Klopott: Mechanizmy finansowania przyjaznego środowisku demontażu statków – fundusz recyklingowy.....	173
Lidia Klos: Wiedza i świadomość ekologiczna studentów	182
Adam Kopiński: Taksonomia i zastosowanie metody Hellwiga w ocenie efektywności funduszy inwestycyjnych	192
Andrzej Koza: Finansowe instrumenty wsparcia samozatrudnienia osób niepełnosprawnych w Wielkiej Brytanii i Polsce	205
Grażyna Leśniewska: Sztuka zrównoważonego życia	214
Agnieszka Lorek: Lokalna polityka energetyczna w zrównoważonym rozwoju gmin śląskich	222
Agnieszka Łukasiewicz-Kamińska: Waluta wirtualna – moda, czy pieniądź przyszłości?.....	231
Ireneusz Miciuła, Krzysztof Miciuła: Energia odnawialna i jej aspekty finansowe jako element zrównoważonego rozwoju Polski	239
Tomasz Piotr Murawski: Ocena działań społecznej odpowiedzialności biznesu – przegląd wybranych metod	248
Marta Musiał: Dylematy zarządzania finansami osobistymi w kontekście koncepcji solidarności międzypokoleniowej.....	258
Bogdan Nogalski, Andrzej Kozłowski: Zarządzanie finansami w samorządzie gminnym wobec wyzwań nowego zarządzania publicznego.....	266
Teresa Orzeszko: Miejsce edukacji finansowej społeczeństwa w strategii społecznej odpowiedzialności biznesu krajowych banków giełdowych w Polsce	274
Agnieszka Parlińska: Wybrane aspekty zadłużania się samorządów gminnych w Polsce	284
Andrzej Parzonko: Przewidywalność i stabilizacja cen mleka jako czynnik zrównoważonego rozwoju gospodarstw rolniczych i przedsiębiorstw przetwórczych.....	293
Monika Pettersen-Sobczyk: Modele biznesowe banków w kontekście koncepcji zrównoważonego rozwoju	301
Dariusz Piotrowski: Wartości islamu a koncepcja zrównoważonego rozwoju	308
Michał Polasik, Anna Piotrowska: Transakcyjne wykluczenie finansowe w Polsce w świetle badań empirycznych.....	316
Adriana Przybyszewska: Determinanty przedsiębiorczości kobiet na przykładzie wybranych krajów	326
Eleonora Ratowska-Dziobiak: Rozwój kanału <i>direct</i> na polskim rynku ubezpieczeń	336
Adam Reczuch: Wykluczenie finansowe osób młodych w perspektywie założenia nowego gospodarstwa domowego	344

Robert Skikiewicz: Bariery w działalności instytucji finansowych na tle zmian sytuacji gospodarczej Polski	352
Beata Skubiak: Wpływ kryzysu finansowego i gospodarczego na rozwój zrównoważony, ze szczególnym uwzględnieniem konsekwencji społecznych.....	361
Sylwia Słupik: Proekologiczne strategie rozwoju przedsiębiorstw województwa śląskiego.....	369
Małgorzata Solarz: Ochrona konsumenta a wykluczenie finansowe stanowiące wynik niewłaściwego zarządzania ryzykiem finansowym codzienności	378
Anna Spoz: E-faktury – nowinka technologiczna czy upowszechniający się sposób dokumentowania transakcji gospodarczych	387
Joanna Stawska: Znaczenie <i>policy mix</i> dla działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw w kontekście zrównoważonego rozwoju.....	397
Marek Szturo, Joanna Tomczyk: Rozwój zrównoważony miast jako szansa dla prywatnych inwestycji na przykładzie aglomeracji azjatyckich.....	406
Paulina Szulc-Fischer: Proekologiczne inicjatywy klastrowe	414
Magdalena Ślebocka: Fundusze unijne dla zrównoważonego rozwoju – bariery w pozyskiwaniu i rozliczaniu na przykładzie gmin województwa łódzkiego.....	424
Aneta Tylman: Obszary badań prawno-finansowych zrównoważonego rozwoju – próba identyfikacji	432
Piotr Urbanek: Standardy etyczne polityki wynagradzania kadry kierowniczej w bankach w okresie kryzysu finansowego – próba oceny.....	439
Tomasz Uryszek: Międzypokoleniowa redystrybucja długu publicznego na przykładzie krajów Unii Europejskiej	448
Julia Anna Wachowska: Rynek kredytów mieszkaniowych w Polsce – studium analityczne	458
Damian Walczak: Solidaryzm społeczny a uprawnienia emerytalne grup uprzywilejowanych.....	468
Marcelina Więckowska: Inwestorzy instytucjonalni na rynku inwestycji w energię odnawialną	477
Paweł Witkowski: Ryzyko węglowe – koncepcja i pomiar.....	486
Bogdan Włodarczyk: Tworzenie oferty bankowej z wykorzystaniem bankowości elektronicznej	495
Justyna Zabawa: Zarządzanie kapitałem ludzkim we współczesnych bankach w kontekście ich ekologicznej odpowiedzialności	503
Marika Ziemia, Krzysztof Świeszczak: Reklamy bankowe – między manipulacją a faktyczną potrzebą klientów.....	511

Summaries

Marcin Będzieszak: User charges and own-source revenues as sources of financing selected tasks in voivodeship cities in Poland	21
Renata Biadacz, Kazimierz Juszczak: Analysis of the use of solar collectors to produce hot water	33
Joanna Blach, Anna Doś: The application of the DuPont model in the context of corporate environmental management – evidence from the Polish companies	41
Iwetta Budzik-Nowodzińska: Economic effectiveness of investments related to the renewable energy sources as a factor of sustainable development... ..	51
Michał Buszko: Corporate Social Responsibility of stock exchange listed banks – investing profits due to participation in RESPECT Index.....	62
Beata Domańska-Szaruga: Competitiveness of cooperative banks as local community partners	71
Joanna Działo: Fiscal institutions and ethical standards in fiscal policy.....	79
Beata Zofia Filipiak: Directions and consequences of the transformation of local economy of municipal waste in the light of changes in the laws.....	88
Monika Foltyn-Zarychta: The concept of time-declining discount rate in the appraisal of public projects with long-term effects	98
Marzena Ganc, Magdalena Mądra-Sawicka: The proceeds to municipalities with the introduction of income tax in individual farms.....	107
Maria Magdalena Golec: Sustainable development of Polish credit cooperatives based on the principle of localness.....	115
Karolina Gwarda: Sources of funding the purchase of zero- and low carbon means of public transport in Poland	125
Jerzy Gwizdała: The role of the environment protection bank JSC in Warsaw in financing investment in the protection of the atmosphere	133
Agnieszka Huterska, Robert Huterski: Application of property tax in sustainable development of towns with town of Toruń as an example.....	147
Agnieszka Jachowicz: Main trends in tax policy in the European Union states in the times of crisis	156
Alicja Janusz: The review of existing and anticipated solutions for the financial sector restructuring funds in the European Union	164
Barbara Karlikowska: Natural environment risk and activities of enterprises	172
Magdalena Klopott: Financing mechanisms of the environmentally friendly ship dismantling – case of recycling fund	181
Lidia Klos: Environmental knowledge and awareness of students.....	191
Adam Kopiński: Taxonomy and application of Hellwig’s method for assessing the effectiveness of investment funds	204
Andrzej Koza: Financial instruments of disabled people self-employment support in Great Britain and Poland	213

Grażyna Leśniewska: Art of sustainable life	221
Agnieszka Lorek: Local energy policy for the sustainable development of the Silesian communities	230
Agnieszka Łukasiewicz-Kamińska: Digital currency – temporary trend or money of future?	238
Ireneusz Miciuła, Krzysztof Miciuła: Renewable energy and its financial implications as a component of sustainable development of Poland	247
Tomasz Piotr Murawski: An evaluation of Corporate Social Responsibility – review of chosen methods	257
Marta Musiał: Personal finance management dilemmas in the context of intergenerational solidarity concept	265
Bogdan Nogalski, Andrzej Kozłowski: Finance management in commune self-government in the face of challenges of new public management	273
Teresa Orzeszko: Importance of financial education of society in CSR strategy of domestic listed banks in Poland	283
Agnieszka Parlińska: Selected aspects of the indebtedness of municipalities in Poland	292
Andrzej Parzonko: Predictability and price stabilization of milk as a factor in the sustainable development of farms and food processing enterprises	300
Monika Pettersen-Sobczyk: Banks business models in the context of sustainable development concept	307
Dariusz Piotrowski: Values of islam and the concept of sustainable development	315
Michał Polasik, Anna Piotrowska: Empirical studies on transactional financial exclusion in Poland	325
Adriana Przybyszewska: Determinants of entrepreneurship of women based on selected countries	335
Eleonora Ratowska-Dziobiak: Development of the direct channel on the Polish insurance market	343
Adam Reczuch: Financial exclusion of young people in the perspective of establishment of a new household	351
Robert Skikiewicz: Barriers of activity of financial institutions against the background of changes in the economic situation of Poland	360
Beata Skubiak: The impact of economic and financial crisis on sustainable development with focus on social consequences	368
Sylvia Słupik: Ecological strategies for the development of Silesian Voivodeship enterprises	377
Małgorzata Solarz: Consumer protection vs. financial exclusion as a result of incorrect everyday financial risk management	386
Anna Spoz: E-invoices – technological novelty or a spreading method of documenting commercial transactions	396

Joanna Stawska: The importance of policy mix for investment activities of enterprises in the context of sustainable development	405
Marek Szturo, Joanna Tomczyk: Sustainable urban development as an opportunity for private investments on the example of Asian agglomerations.....	413
Paulina Szulc-Fischer: Pro-ecological cluster initiatives	423
Magdalena Ślebocka: EU funds for sustainable development – barriers in obtaining and accounting on the example of municipalities of Łódź Voivodeship.....	431
Aneta Tylman: Areas of legal and financial studies of sustainable development – an attempt to identify.....	438
Piotr Urbanek: Ethical standards of top executive’s remuneration policy in the banking sector during the financial crisis – attempt to assess	447
Tomasz Uryszek: Intergenerational redistribution of public debt. The example of European Union countries	457
Julia Anna Wachowska: Housing loans market in Poland – analytical project	467
Damian Walczak: Social solidarity and the pension rights of privileged groups	476
Marcelina Więckowska: Institutional investors in the renewable energy investment market.....	485
Paweł Witkowski: Carbon risk – concept and measurement	494
Bogdan Włodarczyk: Creation of banking offer using e-banking	502
Justyna Zabawa: Human capital management in contemporary banks, in the context of corporate eco-responsibility	510
Marika Ziemia, Krzysztof Świeszczak: Banking advertising – between a manipulation and a real customer need.....	520

Tomasz Piotr Murawski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

OCENA DZIAŁAŃ SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU – PRZEGLĄD WYBRANYCH METOD

Streszczenie: Społeczna odpowiedzialność biznesu stała się kluczowym pojęciem we współczesnej gospodarce. Aby móc pozyskiwać pełniejsze informacje oraz analizować działania z zakresu CSR, konieczne jest wypracowanie metod oceny działalności w tym obszarze. Swoboda ewaluacji stanowi niewątpliwie wielką zaletę, a z drugiej strony jest przeszkodą w zachowaniu zgodności w branży. Przedstawienie najbardziej popularnych i rokujących na przyszłość metod pozwala przybliżyć ten trudny temat.

Słowa kluczowe: społeczna odpowiedzialność biznesu, system raportowania, raportowanie zintegrowane.

DOI: 10.15611/pn.2014.330.26

1. Wstęp

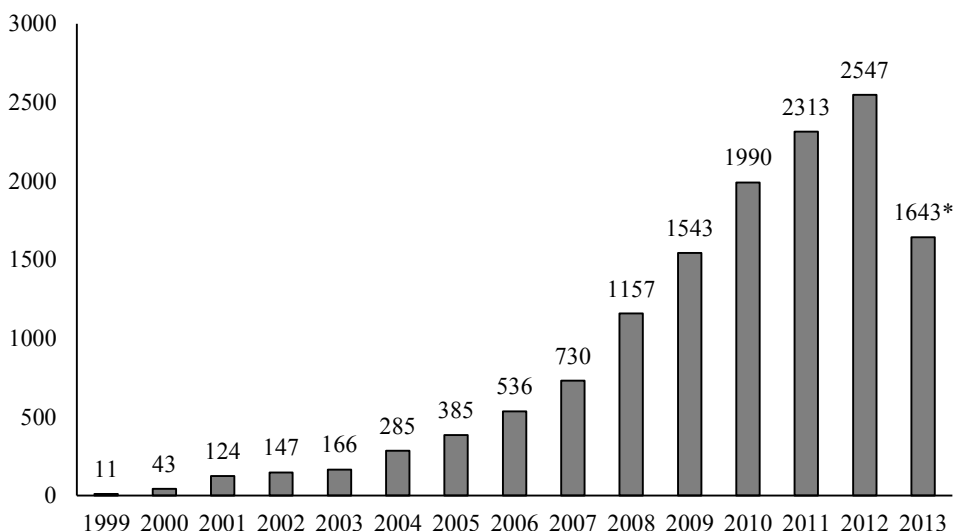
Idea społecznej odpowiedzialności biznesu postrzegana jest przez wielu uczestników życia gospodarczego jako jeden z ważniejszych tematów współczesnej ekonomii. Do wyróżników *Corporate Social Responsibility* (CSR), szeroko komentowanego i rozważanego terminu w przestrzeni biznesowej oraz akademickiej, należy dobrowolność. Cecha ta ma swój wyraz w zobowiązaniu do uwzględniania aspektów społecznych i środowiskowych w prowadzonej działalności operacyjnej, a także w kontaktach z interesariuszami. Aspekt dobrowolności zauważalny jest także na innej płaszczyźnie i dotyczy prezentowania efektów działalności w zakresie CSR. Od uczestników rynku oczekuje się, że publikowane raporty, podsumowania czy analizy, charakteryzujące ich społecznie odpowiedzialne zaangażowanie, będą stanowiły bogate źródło informacji dla otoczenia. Zasadniczą kwestią poruszaną w artykule jest brak narzuconej formy prezentowania tych wyników. Ma to bezpośrednie przełożenie na trudności z procesem analizy porównawczej publikowanych danych. Autor pragnie przybliżyć metody prezentowania informacji dotyczących zaangażowania w płaszczyźnie CSR. W artykule dokonany zostanie również przegląd najważniejszych metod ewaluacji działań w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu.

2. Metodyka badań i przebieg procesu badawczego

W pierwszym etapie poznania naukowego zastosowano metodę badań w oparciu o źródła wtórne. Przeprowadzono studia literatury w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu w Polsce i na świecie. Ważnym etapem była analiza opracowań sporządzonych przez instytucje pozarządowe, które zawierały różne podejścia do badanego tematu. Dzięki temu scharakteryzowane zostały obecne sposoby prezentacji metod oceny działalności CSR. Podczas pracy wykorzystano także analizę badań obcych, która pozwoliła na przybliżenie tematu raportowania zintegrowanego wraz z jego postrzeganiem przez przedsiębiorców. Nieodłącznym elementem procesu badawczego były studia dokumentacji formalnoprawnej, dzięki którym autor mógł ocenić opisywane metody prezentowania działań społecznie odpowiedzialnych.

3. Wielopłaszczyznowe prezentowanie informacji CSR z wykorzystaniem GRI

W odpowiedzi na potrzebę przejrzystego i uporządkowanego procesu komunikacji między przedsiębiorstwem a interesariuszami powstała międzynarodowa inicjatywa *Global Reporting Initiative* (GRI). Jej celem jest nakreślenie pomocnych reguł służących do prezentacji osiągnięć CSR przez przedsiębiorstwa. Fundamentalnym za-

* Dane za 2013 r. pochodzą z 31.01.2014, więc nie odzwierciedlają wszystkich raportów, które zostały zgłoszone.

Rys. 1. Liczba opublikowanych na świecie raportów wg standardów GRI

Źródło: opracowanie własne na podstawie [<http://database.globalreporting.org/>].

łożeniem całego programu stał się utylitaryzm oznaczający, że wytyczne mają służyć organizacjom bez względu na ich wielkość, branżę oraz położenie geograficzne [RG – Wytyczne... 2009, s. 2].

Wytyczne GRI nie stanowią jedynego kryterium komunikowania otoczeniu o działalności społecznie odpowiedzialnej, ale służą jako narzędzie wsparcia w identyfikacji etapu zaangażowania w działalność CSR. Od momentu powołania projektu w 1999 r. do 2013 r. zostało opublikowanych ok. 14 tys. raportów [<http://database.globalreporting.org/>].

Podstawowym dokumentem zawierającym zalecenia GRI jest RG – Wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju. Zawarty został w nim zestaw zasad oraz wytycznych, dzięki którym zapewniona ma być racjonalna, kompleksowa i wiarygodna prezentacja wyników działalności i doświadczeń przedsiębiorstwa w zakresie zrównoważonego rozwoju. Tworzenie raportu musi zostać podporządkowane realizacji poniższych zasad:

- „zasada przejrzystości – jasne przedstawianie procesów, operacji oraz odbiorców raportu, co jest konieczne dla podniesienia jego wartości użytkowej,
- zasada włączenia – organizacja w celu poprawy jakości raportu powinna włączyć do procesu jego tworzenia swoich interesariuszy,
- zasada kontroli – dane i informacje powinny zostać zebrane, przeanalizowane i upublicznione w taki sposób, aby umożliwić wewnętrznym lub zewnętrznym audytorom sprawdzenie ich rzetelności,
- zasada zrozumiałości – wszystkie istotne dla odbiorców informacje powinny być zrozumiałe,
- zasada stosowności – konkretne aspekty, czynniki czy informacje powinny mieć nadane odpowiednie znaczenie,
- zasada zrównoważonego rozwoju – przy tworzeniu raportu organizacja powinna przedstawić swoje osiągnięcia w szerszym kontekście ekologicznym i społecznym,
- zasada dokładności – informacje zawarte w raporcie powinny mieć określony, konkretny stopień dokładności,
- zasada neutralności – raporty nie mogą być wybiórcze w przedstawianiu informacji, ale stanowić możliwie dobrze wyważoną ocenę osiągnięć przedsiębiorstwa,
- zasada porównywalności – raz wybrane ramy i obszary raportu powinny być stałe,
- zasada klarowności – informacje należy podawać w zrozumiałej formie dla najliczniejszej grupy interesariuszy,
- zasada aktualności – trzeba uwzględniać dane w sposób syntetyczny” [Adamczyk 2009, s. 189-190].

W części dotyczącej wskaźników wypracowane zostały zestawy mierników, które dzięki podzieleniu ich na sześć kategorii umożliwiają zaprezentowanie w mierzalnym i analitycznym sposób działalności organizacji [Pichola 2012, s. 405]. W rapor-

towaniu zgodnym ze standardem GRI stosuje się podział na wskaźniki ekonomiczne, wskaźniki środowiskowe, wskaźniki związane z praktyką zatrudnienia i godną pracą, wskaźniki w zakresie respektowania praw człowieka, wskaźniki wpływu na społeczeństwo, wskaźniki w zakresie odpowiedzialności za produkt [RG – *Wytyczne...* 2009, s. 27].

Drugi moduł wyodrębnia trzy bloki danych, które firmy powinny scharakteryzować w tworzonych raportach. Jako pierwsze powinny zostać opisane: strategia i profil działania, czyli należy omówić podstawowe informacje dotyczące działalności gospodarczej. Kolejny poziom informacji to podejście do zarządzania. W tym punkcie należy przybliżyć filozofię organizacji w celu zrozumienia jej działalności. Ostatnia część to zbiór tzw. wskaźników wyników, czyli zestaw mierników służących do porównywania danych ekonomicznych, środowiskowych i społecznych [RG – *Wytyczne...* 2009, s. 5].

4. Pomiar poziomu zaangażowania społecznego przy użyciu modelu LBG

Model *London Benchmarking Group* (LBG), który można stosować w Polsce od 2011 r., służy do pomiaru zaangażowania społecznego¹. CCI stanowi jeden z elementów strategii CSR w organizacji. Historia modelu LBG rozpoczęła się w 1994 r., gdy sześć przedsiębiorstw określiło wspólne zamierzenia na rzecz stworzenia narzędzia do pomiaru efektywności zaangażowania społecznego. Dzięki własnej determinacji opracowali metodologię modelu opartą na trzech założeniach. Model LBG:

- służy do zarządzania każdą formą społecznego zaangażowania przedsiębiorstwa,
- stanowi zbiór ujednoczonych definicji, zasad i narzędzi służących do scharakteryzowania przejawów CCI (np. zaangażowanie finansowe, rzeczowe, wolontariat, koszty zarządzania),
- wykorzystuje wyniki pomiaru skuteczności CCI w celu właściwego wartościowania wpływających z tego zarówno krótkoterminowych, jak i perspektywicznych korzyści dla firmy i jej otoczenia [*Mierzenie...* 2012, s. 28].

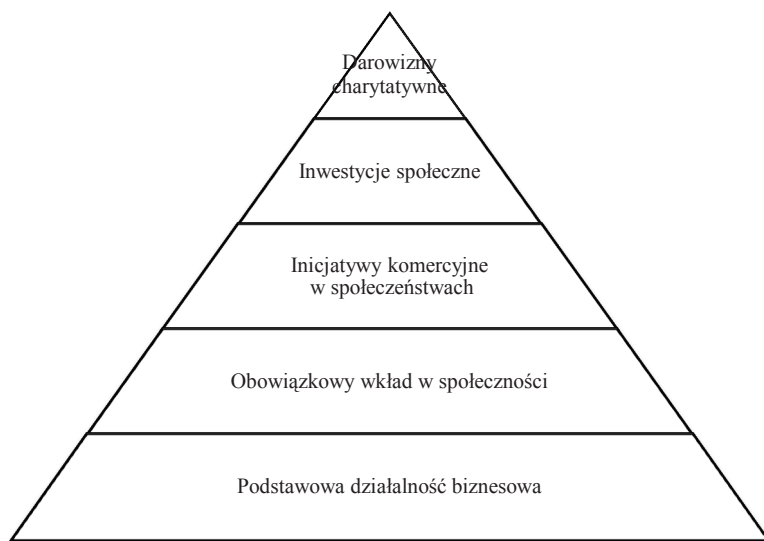
Obecnie filozofia ta skupia ponad 230 przedsiębiorstw z całego świata. Fundamentem funkcjonowania struktur wykorzystania LBG jest pogląd, że mierzenie efektywności CCI należy rozpocząć od ustalenia i uświadomienia sobie celów. Dopiero zrozumienie tych wartości pozwoli określić projekty i działania, które przyczynią się do wypracowania pożądaných efektów.

W trakcie prac sprecyzowane zostały elementy będące dla przedsiębiorstw impulsami do działania. Należą do nich poczucie moralnej i społecznej odpowiedzialności, przekonanie, że firmy mogą odnieść długofalowe korzyści ze wspierania społeczności, oraz wiedza, że CCI może przynosić bezpośrednie korzyści biznesowe.

¹ Zaangażowanie społeczne – *Corporate Community Involvement* – CCI.

Motywacje te powiązane są ściśle z różnymi rodzajami zaangażowania społecznego. Zgodnie z nimi firmy mogą angażować się w działania charytatywne (filantropia), inwestycje na rzecz społeczeństwa lub wydarzenia komercyjne w najbliższym środowisku [*Efektywność...* 2011, s. 20].

Model LBG stanowi mechanizm łączący odpowiedź na wszystkie te potrzeby. „Opiera się on na klasycznej analizie nakładów i wyników, tzw. model *input – output – outcome – impact*. Input oznacza finansowe i pozafinansowe nakłady firmy na inwestycje społeczne, *output* obrazuje bezpośrednie (natychmiastowe) efekty realizacji danego przedsięwzięcia w postaci efektów danej inwestycji. Funkcjonowanie tych efektów powinno skutkować osiągnięciem pożądaných krótko- i długookresowych rezultatów (*outcome*) i oddziaływania w długim czasie (*impact*)” [*Efektywność...* 2011, s. 9]. W modelu LBG ukazane są różne formy zaangażowania społecznego wraz z przynależnymi im działaniami (rys. 2). Te wynikające z nakazów prawa i z charakteru prowadzonej działalności gospodarczej stanowią podstawę. W miarę przemieszczania się ku górze modelu zwrócimy uwagę na rosnącą dobrowolność działalności, czego przejawem są przedsięwzięcia i projekty, w które zaangażowana będzie społecznie odpowiedzialna firma [*Mierzenie...* 2012, s. 28].

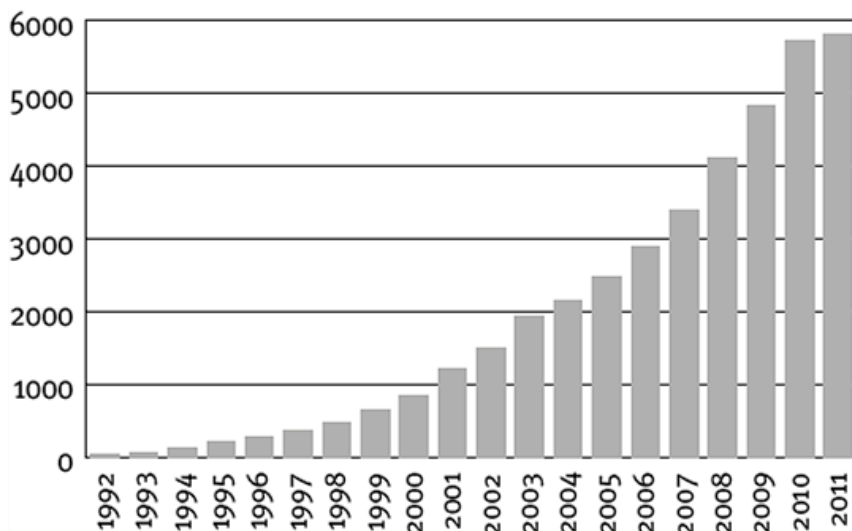
Rys. 2. Model *London Benchmarking Group*

Źródło: [*Mierzenie...* 2012, s. 28].

Członkostwo w LBG motywuje i daje sposobność do podnoszenia jakości raportowania, a dzięki możliwości porównywania się z innymi członkami stowarzyszenia, można doskonalić swoją strategię w obszarze CSR.

5. Raportowanie zintegrowane

Współczesna gospodarka ma przed sobą wiele wyzwań. W obszarze raportowania zauważalny jest nowy trend, który stanowi naturalną konsekwencję rozwoju koncepcji CSR. Dotyczy on sprawozdawczości przedsiębiorstw z działalności operacyjnej, która łączy także dane z obszarów środowiskowego, społecznego i ładu korporacyjnego². Nowe modele biznesowe, dzięki: zwróceniu się w swej filozofii ku innowacyjności, optymalizacji zużycia zasobów naturalnych i zwiększenia udziału aktywów niematerialnych, spowodowały zmianę w podejściu do formy i zawartości sprawozdań. Historia ostatnich kilku lat pozwala zaobserwować wzrost znaczenia przejrzystości na każdym szczeblu funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Kryzysy, konflikty gospodarcze lub inne komplikacje występujące na rynkach skłaniają inwestorów i administrację publiczną do głębszej analizy firmy pod kątem zgodności z regulacjami czy też oddziaływania na otoczenie. Dla inwestorów badanie ryzyka ESG staje się coraz częściej wykorzystywanym czynnikiem przy wyborze portfela inwestycyjnego. W odpowiedzi na głosy, potencjalnych bądź właściwych, akcjonariuszy firmy starają się raportować szerzej niż tylko wynika to z ram prawnych [*Raportowanie ESG...* 2011, s. 5-8].

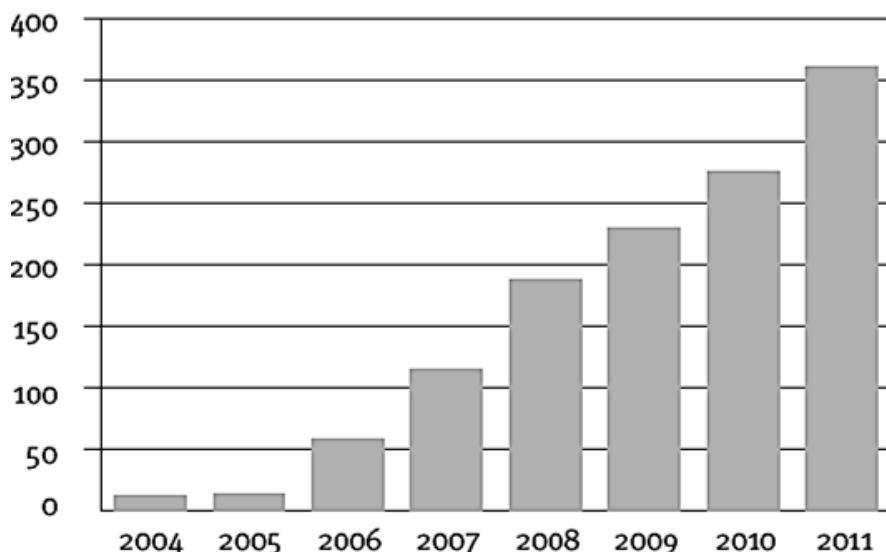

Rys. 3. Liczba raportów ESG na świecie

Źródło: [CRR... 2012, s. 4].

² ESG (*Environment, Social, Governance*) – zbiór czynników środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego, wykorzystywany przez inwestorów lokujących swoje środki zgodnie z filozofią SRI.

Na początku lat 90. XX wieku liczba wszystkich raportów wynosiła mniej niż 50, a według ostatnich danych w bazie organizacji CorporateRegister.com znajduje się ponad 54 tys. raportów z prawie 11 tys. przedsiębiorstw z ok. 200 państw. Największa liczba zgłoszonych raportów przypada na firmy z Wielkiej Brytanii, skąd pochodzi ponad 4 tys. takich dokumentów. Należy wspomnieć, że ponad 97% uczestników brytyjskiego indeksu FTSE 100 deklaruje uwzględnianie kwestii ESG w raportach rocznych [Telling... 2011]. W zajmujących drugą pozycję pod względem liczby raportów Stanach Zjednoczonych, aż 80% firm, które należą do indeksów z grupy S&P, publikuje na swoich stronach internetowych dane dotyczące ich aktywności i realizacji koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu [CSR Trends... 2011].

Rys. 4. Liczba raportów zintegrowanych na świecie

Źródło: [CRR... 2012, s. 28].

Pierwsze raporty dotyczyły jednego obszaru (np. środowiskowego), z czasem rozwinęły się do wielowymiarowych raportów ESG, aż w końcu zauważalna stała się tendencja prezentowania danych finansowych z informacjami pozafinansowymi w ramach jednego raportu zintegrowanego.

Jednym z aspektów zastosowania raportowania zintegrowanego jest pozytywny wpływ na procesy mające miejsce w gospodarce. Zalicza się do nich wzrost transparentności, ustabilizowanie zmienności rynków, pomoc we wczesnym rozpoznawaniu występowania ryzyk oraz bardziej efektywną alokację kapitału w gospodarce [Raportowanie zintegrowane...]. Warto wskazać na korzyści, które uzyskują przedsiębiorcy oraz interesariusze [Wspólna odpowiedzialność... 2011]:

- pełniejsza identyfikacja ryzyk i lepsze scalenie polityki zrównoważonego rozwoju ze strategią firmy,
- możliwość bardziej skutecznego zarządzania dzięki pełniejszej informacji,
- udoskonalenie procesów zarządczych w zakresie CSR,
- wzrost zaufania dzięki większej wiarygodności i transparentności,
- ukazanie dłuższej perspektywy działalności firmy wraz z konsekwencjami działalności wobec otoczenia,
- otwarcie się na dialog i komunikację.

Proces implementacji tej formy raportowania obarczony jest wieloma trudnościami. Do podstawowych należy zaliczyć brak powszechnie przyjętych standardów czy konieczność dostosowania raportowania informacji zarządczej i agregowania danych według czynników ESG. Pomimo tych trudności nie należy się zrażać, gdyż raportowanie to ma znaczenie w kontekście procesu odbudowy zaufania społecznie całej gospodarki w wymiarze wciąż odczuwalnych skutków kryzysu gospodarczego.

Międzynarodowa Rada Raportowania Zintegrowanego (International Integrated Reporting Council – IIRC) we współpracy z agencją ds. komunikacji korporacyjnej Black Sun przeprowadziły badanie, w którym udział wzięły organizacje pilotażowego programu wprowadzającego raportowanie zintegrowane. Rok po wprowadzeniu tego programu opublikowano raport, który jednoznacznie wykazał pozytywny wpływ na funkcjonowanie tych przedsiębiorstw. W podsumowaniu podano następujące wnioski:

- 98% badanych zgodziło się, że raportowanie zintegrowane pozwala lepiej zrozumieć, w jaki sposób organizacja w przyszłości wytworzy wartość; 74% zgodziło się, że doprowadzi to do większej spójności w komunikacji zewnętrznej,
- 93% badanych przyznało, że raportowanie zintegrowane pozwala na zbieranie danych lepszej jakości,
- 64% badanych uważa, że z raportowania zintegrowanego w przyszłości skorzystają analitycy; 95% twierdzi, że skorzystają na tym pracownicy [*Understanding... 2012*].

Data 9 grudnia 2013 r. stała się przełomowa dla raportowania zintegrowanego, gdyż w tym dniu opublikowane zostały pierwsze na świecie wytyczne do raportowania zintegrowanego. Standard ten obecnie promowany jest i testowany w 25 krajach, w tym aż wśród 16 członków grupy G20 [<http://www.theiirc.org>].

6. Wnioski

Metod ewaluacji działalności społecznie odpowiedzialnej jest wiele. Przytoczone w artykule najbardziej spopularyzowane narzędzia ukazały jak bardzo proces ten jest różnicowany i jednocześnie jak dynamiczny sposób się rozwija.

Analizując wytyczne skupione w ramach GRI, można zauważyć, że kluczowym czynnikiem jest ich szerokie spektrum zastosowania. Brak ograniczenia ze względu

na branżę czy formę organizacyjną wpływa na wzrost zainteresowania raportowaniem według tych wytycznych. Firmy motywują wybór standardu GRI przede wszystkim gwarancją transparentności i podniesieniem wiarygodności. Obserwując publikacje raportów społecznych w Polsce, można stwierdzić rosnący trend wykorzystywania wytycznych GRI podczas ich tworzenia. Odpowiada to światowej tendencji związanej ze stosowaniem metod umożliwiających porównywalność wyników.

Wykorzystanie modelu LBG pokazuje, że społeczna odpowiedzialność biznesu to zarządzanie zaangażowaniem społecznym firmy. W celu maksymalizacji efektywności tych działań należy wykorzystywać narzędzia i mierniki, które pozwolą na lepsze prezentowanie osiągnięć i rezultatów tych poczynań przedsiębiorstw w odniesieniu do biznesu i społeczeństwa.

Model LBG stanowi systemowe podejście do mierzenia i raportowania efektywności zaangażowania społecznego, które przedsiębiorstwa wykorzystują na różnych etapach swojego zaangażowania w społeczną odpowiedzialność. Ta właściwość sprawia, że narzędzie to z powodzeniem wykorzystywane jest przez coraz większą liczbę organizacji.

W koncepcji raportowania zintegrowanego mamy próbę połączenia danych z obszaru społecznego i środowiskowego z informacją z analizy ekonomicznej. Ten system raportowania stał się postępującym trendem zauważalnym w obszarze CSR. Zaczyna być stosowany przez inwestorów jako narzędzie do oceny wartości organizacji i informacji. Jednak najbliższy okres będzie stanowił czas próby, czy ta forma raportowania będzie się rozwijać, a jeśli tak, to w którym kierunku będzie podążać. Należy oczekiwać szybkiego obrotu spraw, gdyż raportowanie pozafinansowe w ramach prezentacji zintegrowanych raportów przedsiębiorstw stało się przedmiotem obrad Komisji Europejskiej, która chce uporządkować tę materię. Z ekonomicznego punktu widzenia dane zawarte w tego rodzaju opracowaniach będą bogatym źródłem informacji dla inwestorów, analityków oraz będą mogły posłużyć szczegółowym badaniom i analizom sektorowym.

Publikacje pierwszych wytycznych dotyczących raportowania zintegrowanego przyczynią się do usystematyzowania wielu tematów i problemów, przed którymi stoją organizacje rozpoczynające pracę nad stworzeniem własnego raportu. Ewolucja tego trendu spowodować może, że model LBG oraz standardy GRI zostaną zaadaptowane w przyszłości jako warianty komponentów raportu zintegrowanego.

Literatura

- Adamczyk J., *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2009.
- CRRA, *CRReportingAward'12. 2012 Global Winners & Reporting Trends*, CorporateRegister.com Limited, 2012.
- CSR Trends 2010. Stacking up the results*, Craib Design & Communications and PricewaterhouseCoopers LLP, Toronto 2011.

- Efektywność społecznego zaangażowania firm. Raport* otwarcia, CSR Consulting, Warszawa 2011.
<http://database.globalreporting.org/> (31.01.2014).
<http://www.theiirc.org> (31.01.2014).
- Mierzenie efektywności i wpływu społecznego działania CSR*, Forum Odpowiedzialnego Biznesu, Warszawa 2012.
- Pichola I., *Raportowanie i ocena społecznej odpowiedzialności*, [w:] W. Gasparski (red.), *Biznes, etyka odpowiedzialność*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- Raportowanie ESG w przedsiębiorstwach państwowych i spółkach z udziałem Skarbu Państwa. Analiza przygotowana dla rządowego Zespołu do spraw Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw*, Warszawa 2011.
- Raportowanie zintegrowane*, materiały z II seminarium w ramach cyklu „Zrównoważony biznes na Śląsku” przygotowane przez Accreo Taxand Sp. z o.o., <http://csr.slaskie.pl/files/zalaczniki/2012/09/24/1348469844/1348469878.pdf> (31.01.2014).
- RG – *Wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju*, 2009, s. 2, <http://www.sglobalreporting.org> (31.01.2014).
- Telling the Story. Sixth annual analysis of FTSE 100 corporate reporting trends*, Black Sun Plc, 2011.
- Understanding Transformation: Building the Business Case for Integrated Reporting*, International Integrated Reporting Council & Black Sun, 2012, <http://www.theiirc.org/wp-content/uploads/Business-Case/sources/indexPop.htm> (31.01.2014).
- Wspólna odpowiedzialność – jak zwiększyć obecność i skuteczność CSR w UE*, materiały pokonferencyjne, Gdańsk 2011.

AN EVALUATION OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY – REVIEW OF CHOSEN METHODS

Summary: Corporate Social Responsibility is a key conception in the contemporary economy. On the CSR's field there is needed an elaboration of methods of evaluation for detailed information and possibility to analyse the CSR activities. The benevolence in the purview of evaluation makes up unquestionably an important advantage, but on the other hand it is an obstacle for the compliance in the sector. The presentation of the most popular and offering future prospects methods lets bring this difficult subject closer

Keywords: Corporate Social Responsibility, reporting system, integrated reporting.